

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdanje popoldne, večernje izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z vsakimi izrednimi prilogami ter s „Kazipotom“ ob vsakem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na domu pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta . . . . . 6 „ 60 „ „ 3-30
četrt leta . . . . . 3 „ 40 „ „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nanski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in v Pan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravištvo.

Oglasni in poslanice
se računijo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje šrke po prostoru.

Naročnina in oglase je plačati loco Gorica.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v anoničnih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petih vrsticah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Po deželnem zboru.

V Gorici, dné 18. maja 1900.

V.

Skončajmo!

Pred leti je bilo začelo neko nenavadno politiško gibanje med goriškimi Slovenci, gibanje, katero je v slučajih celo imponovalo vladi in Lahom, da so bili pozornejši ter so začeli isto upoštevati kot njim nevarno. Posledica tega gibanja je bila marsikak pridobitev od strani vlade, to se pravi: pridobitev tistega, kar nam sicer tiče po zakonu, ali kar je vlada separovala dotle le za Lahe. Nastopili pa so novi možje: namestnik Goëss, kardinal Missia in deželni glavar dr. Pajer, kateri so z največjo lahkoto pritegnili Slovence pod svoj jahem baš po dr. Gregorčiču — kot rezultat abstinence!

Za časa abstinence se voditelji niso pobrigali za to, da bi isto izkoristili, da bi se oglašali s svojimi zahtevami in pojasnili javno in na pristojnih mestih, marveč doma so sedeli, se srdili nad vlado in Lahi, sklepali o tem in onem v kakih tajnih sejah, ali poguma niso imeli, nastopiti v javnosti tako, kakor bi bilo neobhodno potrebno, da bi si bili ustvarili pozicijo, s katero bi bila vlada morala računati. Tega ni bilo, zato je sklenila vlada, pokazati Slovence, da jih ne upošteva, ker postavila je na mesto cesarjevega namestnika v Trstu grofa Goëssa, na mesto deželnega glavarja za Goriško-Gradišansko dr. Pajerja, dva priznana neprijatelja Slovencev, in na mesto nadškofa je vložila dr. Missio, strogo svojega moža. To so bili trije možje, ki so bili toliko močni, da so ugnali v kozji rog dr. Gregorčiča, do katerega pač so se obračali pred vsem v to svrhu, da bi mogli delovati deželni zbor. Ker je prišel še razpor med nas, je bilo kaj lahko označenim trem činiteljem, doseči, kar so hoteli: držati Slovence nazaj, da ostane pozicija Lahov nespodbitna. Ne vemo, kakošno plačilo

dobi za svojo kapitulacijo dr. Gregorčič od vlade, ali žalostno dejstvo je, da se jej je udal popolnoma vsled pokorščine do kardinala in pa iz strahu pred izgubo mandata, ker so mu izpodletela razne nelepe politiške nakane.

Vsled tega smo videli v deželnem zboru to, kar smo sporočali svoj čas podrobneje.....

V drugi seji deželnega zbora je čutil dr. Gregorčič v sebi še nekaj nekdanjega moža, ker je interpeloval dr. Pajerja, ki je bil začel žaliti Slovence že v prvi seji, izpustivši klic: živio!, še je nekaj vsplamtelo v njem, kar je hotelo pokazati nekak odpor proti žalitvam, katere pričenjajo z mesta, kjer sedi deželni glavar, ali ko je povedal dr. Pajer, da mora biti tako, kakor on hoče, je ugasnila v našem »voditelju« slednja iskrica nekdanjega navdušenja za obran slovenskih pravic, strepetal je pred mislijo na izgubo mandata ter se oklenil tesno dr. Pajerja, kateremu na ljubo, za pokoro, je govoril v zbornici celo laški! Večina poslancev je šla za njim, in tisto zdravo nekdanje politiško gibanje med našim ljudstvom bi skoro ne bilo dobilo odmeva v zbornici, da ni bilo tega, kar smo povedali v prejšnjem članku.

Lahi smatrajo sedanji svoj položaj v dež. zboru ter radi tega na sploh kot neomajljiv, in skušali bodo tudi s pomočjo vlade obdržati ga, kar se pokaže brez dvojbe pri prihodnjih deželno-zborskih volitvah, ali mi smatramo dobo tega položaja le za prehodno.

Tisto zdravo gibanje še živi med našim ljudstvom, da, oživlja se še s podvojeno silo, in kljub najhujšemu klerikalnemu terorizmu padajo našim politiškim nasprotnikom postojanka za postojanko, in v bližnji prihodnosti mora prodreti to gibanje do take veļjave, da stré klerikalne nazadnjaške trdnjave, ter bo njegov odmev glasno donel po dvorani deželnega zbora, kjer se je že nečuvno žalil slovenski narod, slovenski jezik, kjer se meri z dvojno mero, z večjo za Lahe, z manjšo za Slovence, in odkoder izvira velik del

gorja, katero tako trdovratno duši ves naš razvitek.

Vsaka krivica se maščuje na svetu, zato se morajo maščevati tudi vse krivice, prizadete slovenskemu narodu v goriškem dež. zboru, in zá-nje moramo dobiti tudi pravo zadoščenje. Težka bo še pot v dosego tega, ali: vstrajno in neomahljivo naprej!

O občini.

(Konec).

Škodovati nam morejo ali drugi ljudje ali mi sami ali usoda. Drugi ljudje nam škodujejo ali z nasiljem ali z zvijačo. Sami sebi škodujemo navadno vsled nevednosti in nehote, časih pa tudi vedoma in nalašč. Usoda nam škoduje vsled t. zv. slučajja (ako kdo n. pr. izgubi imetje, denar) ali vsled elementarnih nesreč po vodi, ognju itd., pri čemer smo pa dostikrat več ali manj sami krivi, ali pa naposled vsled naravnih hib (ako je kdo od rojstva pohabljen itd.)

Proti vsem tem škodam nam mora pomagati občina: občina mora vsako škodo ali zabraniti ali po možnosti vsaj zastaviti, ublažiti ali nadomestiti. Zato mora vladi v občini red in nadzorstvo, da čuvajo slabjega pred močnejšim. Zlasti proti škodam usode ne dajejo občine dovoljne varnosti. Tako se zanemarija najlepša stran državljanske vzajemnosti, da drug drugemu skušamo lajšati nesrečo in množiti srečo. Čim manj je odvisen človek od slučajja (tako zvane usode), tem bolj se kaže njegovo dostojanstvo. A ravno občina kot velika družba more osvoboditi človeka od slučajja; kjer ne zadošča sila posameznika, tam zmore združena moč. Posamezni občan ima usmiljenje in sožalje nad nesrečo svojega bližnjaka — občina (vsi občani skupaj) pa mirno gleda, kako njeni udje ginejo, padajo v nesrečo....

Občine bi morale v večji meri ustanavljati in vzdrževati hospitale (zavetišča za bolehe in pohablence), sirotišnice, zavode za slepe, gluhe, neme, bolnišnice, norišnice itd. V znamenitih občinah marjejo ljudje lakote — ali bi se moglo človeku pripetiti kaj hujšega nego smrt, ako bi sploh ne bil v nobeni občini?

Proti elementarnim nesrečam imamo razne zavarovalne družbe (proti ognju, povodnji, toči itd.), ki imajo od vplačil zavarovancev po izplačani zavarovalnini še imeniten dobiček. Ali je to lepo, da sme imeti kdo še iz nesreče svojega bližnjaka dobiček? Ali bi ne bilo mnogo lepše, da bi občina sama (dežela, država) prevzela te askuracije in jih upravljala brez dobička, vplačila pa razdelila deželi kot davek med občane v primeren razmerju? Vse škode, ki so se dogodile v celi deželi n. pr. v enem letu, bi se sestele, in vsak občan bi toliko vplačal, kolikor bi on zahteval odškodnino, ako bi njega nesreča zadela.

Dolžnost občine je tudi, da skrbi za moralno varnost občanov. Druga naloga občine je napredek. Človeštvo in vsak posameznik ima ta cilj, da se vedno izpolnjuje v vseh strokah, v katerih se more, izkušnost in razum nas učita, da dosega jo ljudje večjo izobrazbo le tedaj, ako žive v družbi. Posameznik si ne more preskrbeti vseh potrebnih sredstev in pripomočkov. In tu je glavna dolžnost občine, da skrbi za izobrazbo mladine, t. j. prihodnjih občanov.

Nravno naobrazbo (tako imenovani značaj) mora podajati glavno rodbina, domača vzgoja in vzgled. Gotovo je, da se človeku glavni temelj vsega pravnega mišljenja vceplja v otroških letih ali od staršev ali njihovih namestnikov. Umsko naobrazbo pa nam daje občina, sploh večja družba.

Za glavno svojo dolžnost mora smatrati občina ustanavljanje in vzdrževanje potrebnih šol. Tu mora zastavljati vse svoje sile, ker prava izobrazba občanov je prvi in neizogibni pogoj vspeha in sreče občine. Toda koliko se izdaja na leto za vojaške potreščine, a kako neznatne vsote za vzgojo občanov! Dokler smatramo učitelje za nižje občinske uradnike, dokler boljše plačujemo gojitelje konj nego gojitelje otrok, dotlej občina ne bo vspevala. *)

Dolžnost občine je, da skrbi za napredek občanov, za dobre naprave, ki so se obnesle drugod, uvaja doma n. pr. knjižnice,

*) Pri nas (mislim Kranjsko, kjer so mi znani taki slučajji) mečejo občine stotake in tisočake za znamenja in spomenike kot dokaz svojega patriotizma, pri tem pa imamo svinjake mnogo lepše nego občinske šole!

— 143 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

—*

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Med tem so Lodrisia v Milanu mučili vsakoršni dvomi in slutnje, ker ni bilo nazaj sla, katerega je bil odposlal v Rosate. Zató je odposlal na tisto stran še nekaj drugih udanih služabnikov, kateri, poprašujé previdno, so pozvedeli vse in mu sporočili, da je bilo prišlo njegovo pismo v Markove roke; da je bila Bice najdena v podzemeljskih prostorih, in da je potem umrla; da je bil Ottorino oproščen, a oskrbnik izprašan in potem ubit od Marka sumega. Takó je on uvidel, da so bila sedaj odkrita vsa njegova zlodejstva in torej ni mogel najti nobenega izgovora in pomoči, da bi se rešil pred jezo tistega strašnega človeka, kateremu je bil spletel za hrbtom takó nesramne in krute zvijače. Hudo-

beč ga je v domišljiji že videl pred seboj; videl ga je, kakó je v svoji neukrotljivi razburjenosti drvil proti njemu, zahtevaje račun o tem, kar se je bilo zgodilo. In dasi je bil odločen in drzen, ter čistan kot jeden najhrabrejših vite-zov svoje dobe, vendar se ni upal izpostaviti takemu nasprotniku, ki je bil priznan od vseh kot najmočnejši vojščak cele Lombardije. Mimo tega je pomislil tudi, da, če bi se imela razsoditi stvar z orožjem, bi prišle na dan stvari, katere bi ga pokrile s sramoto za vse njegove žive dni.

Da bi se rešil iz obupnega položaja in strašne usode, ki ga je čakala zaradi dovršene lopovščine, si je izmislil in je izvršil drugo podlejšo, in, skoro bi rekli, ostudnejšo nego je bila prva.

Napisal je pismo za Azzona, v katerem, kazaje se skesanega, je priznaval svoje izdajske namene proti njemu ter razkril vse načrte Markove, kateri mu je hotel odvzeti oblast; podal mu je za to neizpodbitne dokaze z nebrojem pisem vestij in drugih listin, ki so bile v njegovih rokah. Odposlal je pisma, kamor so bila namenjena. Poslom domá je pa naročil, da, če bi prišel Marko

prašat po njem, naj mu rečejo, da je šel v dvorec pogovarjat se o neki stvari z namestnikom. Na to je zajezdil konja, odjahal naravnost proti mestnim vratom Porta Giovia, in se ni vstavil, dokler ni prišel v varen kraj onostran mej milanskega ozemlja.

Marko, slep in kakor blazen od žalosti in razburjenosti, s srcem, napetim od viharne želje po maščevanju, je stekel v Milan, ne želé si drugega nego kri in smrt. Zoperno mu je bilo vse na svetu, ista zemlja, po kateri je jezdil, hladna jutranja sapica, ki mu je pihljala okolo čela, in solnce, ki je vzhajalo. Prišedšega v Milan, so ga v Lodrisievi hiši nalagali, da je hišni gospodar v namestnikovem dvorcu. On je šel nemudoma tja, in naši bralci si lahko mislijo, kakó so ga pričakovali tam.

Pustivši v prvi dvorani nekega oprodo, katerega je bil vzel seboj, je šel naprej sam, in poprašal neke služabnike po obsovaženem človeku, katerega je iskal.

«Tam notri je», mu je odgovoril jeden teh, kazaje mu neka vrata, katera mu je kakoj postrežljivo odprl. Marko, ne slutéč kaj slabega, je šel tja, preko-

račil prag in vstopil v dolgo dvorano. Toda brž je zaslišal, da so se za njim zaprle duri, na katerih je zárožljalo železje; in kot bi trenil je skočilo iz raznih skrivališč šest oboroženih mož v oklepih, s šlemom na glavi in železno krinko na obrazu, ki so se ga istodobno od vseh strani lotili. Pri prvem navalu so mu zadali dve rani, jedno v grlo in jedno v bok. Na to so se ga oklenili, primši ga jeden za ramena, drugi preko života, a zopet drugi za noge, da bi ga prevrgli. On je takoj posegel z roko na levo stran, išoč bodalo, a ni ga našel, kajti jeden napadovalec mu ga je bil že odvzel v istem hipu, ko ga je prijel za život. Marko se je čutil zgubljenega, vendar ni hotel umreti brez odpora. Vzdignil je pest, katere mu ni mogel nihče vzdržati, in je zamahnil z vso silo jednemu na glavo. Ta ga je bil ravno tisti hip vbodel v prsi, a sedaj se je sam, zadet od Marka, zgrudil na tla kakor bik, katerega je zadela sekira. Toda ostali so ga držali trdno, in so ga vlekli vsega okrvavljenega do nekega okna, obrnjenega na cesto. Tam so ga dvignili in vrgli z glavo navzdol na tlak, kjer je čez nekaj trenutkov umrl.

izobraževalne zavode, iz lastne inicijative bi moral podpirati občine domačo industrijo itd. Tretja naloga občine je, da skrbi za svobodo svojih občanov. S tem ne mislimo svojevoljne razuzdanosti, ampak človeškemu duhu prirojeno samostojnost, da se ne meša občina brez potrebe v osebne razmere svojih občanov. Glavni temelj svobode je javnost, da se godi vse pred našimi očmi.

Morebiti se zdi komu čudno, ako trdim, da nam je več mari dobra uprava posameznih občin nego uprav države. Občan se mora pred vsem brigati, da se v njegovem kraju z občinskim denarjem modro gospodari. Težko je boljšati vso državo, toda posamezne občine more izpolnjevati se tako neznanen človek bodisi s svojim vzgledom bodisi poučevanjem. Še tako mala a dobra delavnost je koristnejša nego veliki neizpeljivi in nemogoči načrti. Državno upravo in državne zavode izpolnjevati more le malo število izvoljencev.

Želeti pa bi bilo, da bi dopuščala država občinam večjo samostojnost v domači upravi, da bi si mogle svobodneje gibati in urejati svoje občinske razmere brez tujega vtičanja. Vendar kljub temu bi se dalo mnogo narediti, ako bi imela vsaka občina nekaj naprednih, modrih in delavnih mož, ki bi iskali ne koristi svojega stanu, ampak splošno dobro.

DOPISI.

V Gorici, 17. maja. („Popravki“). Na popis „zaupnega shoda klerikalcev“ v „Soci“ dne 15. t. m. je došel uredništvu tak-le „popravek“:

„Slavno uredništvo!
Sklicuje se na § 19. tiskovnega zakona zahtevam, da objavite glede novice, katero je prinesla „Soča“ z dne 15. maja t. l. v članku „Klerikalni shod“, ta-le popravek:

Ni res, da sem pridno sekundoval g. dr. Rojicu, ko je baje „bruhal zveplo in ogenj na naprednjake“: ni res, da sem rabil izraz „šmrkovec“.

V Gorici, 17. maja 1900.
Josip Ivantič,
profesor“.

Popravek priobčujemo z dostavkom, da je smatrati — kako pa! — to kot ovrženo, kar je pisal g. profesor, ali resnica menda ostane, da „je korakal nervozno po sobi gori in doli“ ter da je „gatil tobaka v nos“! Prav!

Pričakujemo pa še te popravke:
„Ni res, da sem se stereotipno smehljaj, da me je stiskanje rok že utrudilo, in ni res, da sem pričel posvetovanje s prav resno-skrbnim obrazom. Ni res, da sem povedal, da je namen posvetovanja ta, da se popolnoma zjedinijo somišljeniki „Pr. l.“ in „Gorice“, ni res, da prva naloga stranke čaka pri „Centr. pos.“, ni res, da se je ponesrečil naskok na „Gor. ljudsko“, ni res, da klerikalci odpovedo denar pri „Gor. lj. pos.“ in ni res, da v prihodnje pa bo pomagal Bog in sreča junaska. Ni res, da obstoji nezakonska zveza starega „Primorskega Lista“ z devico „Norico“! Dr. Gregorič, profesor bogoslovja.

„Ni res, da sem bruhal zveplo in ogenj na naprednjake, in ni res, da sem se posluževal izrazov, kakoršnih sem le jaz zmožen. Dr. Rojic.

„Ni res, da sem dodajal „bestije“ in „Mistiferje!“ Prof. Kragelj. (Ostane le mahanje po zraku).

„Ni res, da sem govoril zmerno, ker tega ne znam, ni res, da sem dokazoval, da se vse doseže z vstrajnim in taktičnim postopanjem, ker takta ne poznam“. Dr. Pepe Pavlica.

„Ni res, da sem postal zelen pri vsaki bolj naglašeni besedi“. Dr. Drežek Pavlica. (Torej ostaje resnica, da je bil rudeč!)

„Ni res, da sem se oglašal po redko radi konkurence od strani dr. Pavlice, in ni res, da s komedijo nisem bil zadovoljen“. Kaplan Dermastja. (Torej se mi ne boji dr. P. I in je bil s „špasom“ zadovoljen).

„Ni res, da sem bil oborožen z izpiski iz knjig posojilnice, ni res, da nova posojilnica bo gotovo dobro vspevala, ni res, da podatke podam jaz“. Dr. K. o. s. (Torej ostane res, da je tam vohunil).

„Pejmo naprej!“
„Ni res, da sem dražil zdaj tu zdaj tam, da so se možaki bolj razvneli“. Mažgon.

In končno se oglasi še Klavžar. „Kdo ga pozna!“ — „Ni res, da sem se poslovil pred sklepom, češ, da moram iti

v urad, res pa je, da sem vstrajal trdovratno do konca ter šel zmagonosno po seji na pivo „k jelenu“.

Poročilo o tem posvetovanju je bilo vzbudilo mnogo smeha, in prav dobro so se zabavali z njim zlasti tisti, ki poznajo dobro tam označene klerikalne korifeje, ali klerikalne garde prvaki so se grdo držali, z resnimi obrazy so hiteli dokazovati, da to in to ni tako, da tega in tega celo ni bilo pri posvetovanju itd.

Za ponovno zabavo pa je poskrbel prof. Ivantič z gorenjim „popravkom“.

Poveri! So pač še ljudje na svetu, ki ne vedo, kaj citajo, ako ne stoji že na vrhu zapisano: To berilo je resno, to pa šaljivo!

Iz kanalskega okraja. — Kako so gospodje po farovžih lovili uboge ljudi, da so jim podpisovali pooblastila za občni zbor „Goriške ljudske posojilnice“, je bilo v „Soci“ in „Primorcu“ že dovolj pojasnjeno. Naj sledi še en slučaj.

Kurat Vidmar na Banjšicah je bil zgrabil nekega Blaža Humarja, naj mu da pooblastilo, ker hočejo pri posojilnici nekaj prekucniti. Humar je dejal, da nima nikakega vzroka, pomagati pri tem prekucovanju in da noče voliti, ne tako in ne tako. — Kurat Vidmar je rekel na to: Prav, pa podpisite, da nočete voliti za nobeno stranko. — Humar je nato podpisal, ali — podpisal je pooblastilo, ki je tudi volilo. Ko je Humar to izvedel, je bil zelo hud. — Tako so lovili uboge kmete.

(Dostavek uredništva: Isti Humar je bil v četrtek v Gorici in tudi potrdil, kar pripoveduje ta dopis).

Iz kobarškega Kota. — Nova okrajna sodnija v Kobaridu je pravi blagor posebno za nas Kotarje. Zdej opravimo v enem dnevu vsako opravilo na sodnji, prej pa smo zgubljali po dva dni do Tolmina in nazaj. — Le to je težavna reč, ker ni odvetnika ali notarja vedno na razpolaganje. Njiju posle pa skušata izkoristiti prokurator Streholazec in dr. Znaš. Domače udove menda tudi več ne zadoščajo, zato morajo pomagati še one iz sosednjega kraljestva.

Vikar v Sedlu ima hudo na „spici“ tiste, ki citajo „Soča“ in „Primorca“. Tudi v cerkvi nimajo miru pred njegovimi puščami. Neki tamošnji „Sočan“ je imel opravilo v Ljubljani pri bivšem odvetniku v Tolminu, pri nas v veliki časti ostalem dr. Trillerju, a naslednj teden je bil čula taka pušica izpred oltarja: „Nekaterim je predaleč v cerkev, na Kranjsko k advokatom pa jim ni predaleč. Taki so!“ — Ali je pa g. vikar mislil na svojega brata, ki je tudi imel opravila na Kranjskem pri advokatih v jako delikatnih rečeh?

Za nameček še to: V Starem selu je imela neka koza — štiri kozličke. Pač redka prikazen!

Z Dunaja. (Razdirajoča taktika). — „Narodni Listy“ so prinesli svoj čas senzacionalno vest, da misli izstopiti iz Körberjevega kabineta minister za Česko dr. Režek in da je baje že podal svojo ostavko. Oficijelna „Wiener Abendpost“ je takoj odločno dementirala to vest, ki pa se je kljub temu vzdržala na površju ter se ponavljala po mladočeskimi obstrukcijskih in dunajskih židovskih listih s posebno trdovratnostjo, in to še poteni, ko je dr. Režek sam izjavil, da ne misli na odstop ni on sam, ni kateri drugi njegovih tovarišev.

Seveda na vsi stvari takoj od prvega početka ni bilo prav nič resnice; tista vest o demisiji ni bila družega kot apel na dr. Režeka, da naj gre. Če je bil ta apel v današnjih razmerah na mestu ali ne, o tem pač ni treba govoriti. Zdi se, da hočejo Čehi v tem slučaju posnemati Nemce, ki so vedeli pahniti s stola vsakega svojega strankarskega ministra in so rovali proti njemu toliko časa, dokler mu niso izpodbili tal; ta usoda je zadela poslednjega dr. Baernreitherja in mnoge druge pred njim. Celó politično nasitčenim in bogatim Nemcem ni bilo to nikoli na korist, za Čeha in za vse Slovane pa bi bil naravnost udarec, ko bi se dr. Režek hotel in mogel umakniti s svojega mesta. Ko je sestavljal dr. Körber svoje ministerstvo, je mislil na svojo glavno nalogo, na konečno uredbo jezikovnega vprašanja: zato je pozval v svoj kabinet dr. Režeka, o katerem se je vedelo, da pozná razmere na Češkem kakor malčko drugi; pozvan je bil v ministerstvo kakor češki uradnik in ne kot zastopnik kake parlamentarne skupine in torej ni zavezan, niti opravičen, da bi se ognil tej gonji, ki se je dvignila proti njemu

nenadno in brez vsakega razloga. Bilo je doslej že nekaj čeških visokih uradnikov in tudi ministrov, od katerih se je pričakovalo, da bodo koristili na svojem vplivnem mestu narodni stvari; bilo pa jih je tudi, ki niso opravičili teh nad ter so ob svojem dostojanstvu bolj ali manj pozabili na svojo pravo dolžnost. Dr. Režek ni izmed tistih; vselej in povsod je dokazal dejanski svoje narodnostno prepričanje; v njegovem uradu se je sredotočilo delovanje za češke in sploh za slovanske zadeve. Naravno bi se mislilo, da bodo Čehi, ki doslej celih deset let niso imeli svojega ministra, skrbno čuvali to institucijo, katere dolžnost mora biti vsakomur na prvi pogled jasna. Ali vidi se, da delajo narobe. Njihovo časopisje in njihove poslane dovaja obstrukcija do slepih korakov, ki nimajo z začetno taktiko ničesar več opraviti; na ta način pa se spravlja v slabo luč tudi taktika sama, ki ima že itak mnogo treznih in resnih nasprotnikov.

Nepotrebno je, da se vlačijo v diskusijo o primernosti ali neprimernosti obstrukcije osebna vprašanja, kakor je bilo nepotrebno, da se je v ta preprič zanesla — slovanska vzajemnost, ki istotako nima s taktičnim vprašanjem o obstrukciji nobenega opravka. Stvari stojé doslej čisto jasno. Prijatelji obstrukcije naglašajo, da se Čehom ni dalo zadoščanja za skrajno žaljivi in nepravilni udarec, ki jim ga je zadal grof Clary z razveljavljenjem jezikovnih naredb in da v dosego tega zadoščanja ni drugega sredstva kot obstrukcija. Nasprotniki te taktike povdarjajo prvič, da pride ob morebitnem nadaljevanju obstrukcije parlament v resno nevarnost, ki bi se ne dala tako lahko odvrniti; in parlament je jedino mesto, v katerem imajo svobodno besedo zastopniki manjših slovanskih narodov. Drugič, da je v nevarnosti obstanek desničarske večine, tiste večine, v katere okrilju bi dosegli Čehi v narodnostnem oziru vsaj toliko, kolikor mislijo doseči z obstrukcijo. In tretjič se naglašajo čisto umestno, da je bila tista večina, ki je odločila v mladočeskem klubu za obstrukcijo, jako neznatna in da se je velik del uglednih poslancev izrazil pač za najstrožjo opozicijo, a ne za tisto skrajno taktiko, ki pristoji morda parlamentarnim manjšinam, med tem ko so Čehi vendar se zmirom del večine. A ravno tisti poslanci, ki so s svojimi glasovi prisilili ves klub v obstrukcijo, s tem preperečili razpravo o jezikovnih predlogah ter spravili v nevarnost desnico in parlament, ravno tisti poslanci rujejo tudi proti napravam, ki bi jih morali varovati z vso močjo. Tako delovanje ni v prid njim samim in mora begati celo tiste njihove zaveznike, ki bi jim bili iz idealnih, ne praktičnih ozirov pripravljeni hoditi ob strani celó v najtežjih trenutkih.

(Dostavek uredništva. — Tudi ta dopis nam je došel od ugledne strani. Priobčujemo ga po geslu: „audiatur et altera pars“, ne da bilo s tem morda označeno stališče naše stranke v tem vprašanju).

Domače in razne novice.

Preizkušnja učiteljske usposobljenosti za meščanske šole se pred izpraševalno komisijo v Gorici nepravili te dni: g. Adolf Komac, nadučitelj v Devinu iz slovenske, zgodovine in zemljepisja s slovenskim učnim jezikom, g. čena Lavoslava Koršič, učiteljica v „Šolskem domu“ v Gorici iz istih predmetov s slovenskim in nemškim učnim jezikom, in g. Ernest Terčič, šolski vodja v Mirniku, iz matematike, fizike in prirodopisja.

Preizkušnja učit. usposobljenosti so prestal v Kopru: gospica Albina Gerželj, učiteljica v Tolminu, gospod Josip Sorč, učitelj na Žagi pri Povcu, gospod Fran Muznik, učitelj na Vrsnem pri Kobaridu, gospod G. r. d. N., učitelj na Vipavskem, gospod Bruno Jurinčič in g. ca. Lucija Lesica iz hrv. jezika. Iz slovenskega in hrvaškega jezika g. ca. Ljubica Šepić, učit. v Hrušici. Iz hrvaškega, kakor učni jezik, g. Emil Pakiz, učit. v Rodiku in g. A. Medvedič iz italijanskega jezika.

Smrtna kosa. — Na Gočah pri Vipavi je umrl tankjšnji učitelj in posestnik g. Fran Mercina, poznat kot značajan narodnjak in ugleden učitelj. Pogreb bo jutri pop. Bodi mu lahka zemlja!

Podpredsednik Kmetijske družbe g. vit. Bolle se je odpovedal mestu podpredsedništva, radi česar bo dne 18. jun. ob 10. uri dop. izredni občni zbor družbe, da se izvoli nov podpredsednik. G. Bolle je poznat kot strokovnjak in kot tak je bil le v korist kmetijski družbi. Prepoloval je mnogo sveta, kar mu je jako razširilo znanje. Takega moža bi bilo treba pridržati, zato se nam zdi čudno, da se je odpovedal sedaj baš po rednem občnem zboru.

Jutri v Miren! — Ako bo jutri lepo vreme, bomo imeli krasno veselico v Mirnu. „Goriški Sokol“ zletel nekaj in pridedi veliko ljudsko veselico. — Ob 3. popoldne (in še prej) bodo v Cipresni ulici vozovi za goriške izletnike. Torej: jutri vsi v Miren! Pričakujemo obilne udeležbe iz vse sosesčine. — Ako bo dopoludne dež, se veselica odnese na prvo lepo nedeljo.

Bohinjska železnica. — Črta od Gorice do Trsta je že pregledana. V ministerstvu so z deli za bohinjsko železnico napredovali že toliko, da bo v par tednih tudi pregled črte po Soski dolini.

Po porotnem zasedanju. — Kako velilkanska, popolna prememba v malo letih. Kar se je smatralo še pred 6 leti neizvršljivo, to se danes vrši brez zadržka v zadovoljnost občinstva, slovenskega in laskega, pa tudi sodnje same.

Kdo se ne spominja „Sočinih“ bojev za — slovensko poroto? Urednik tačas je imel sam večkrat priliko, bojevati se v sodni dvorani za čisto slovensko poroto. Drugič je bil obsojen „in contumaciam“, ker je pobral šila in kopita ter pobegnil iz dvorane, potem ko je bil brezvspešen skoro tri ure trajajoč boj proti — italijanski poroti. — Znano je dalje, kako se je iz našega uredništva vodil boj v celi deželi proti krivičnim porotnim imenikom. Zupanstva so se vspešno upirala, da so predlagala popolne prvotne imenike in da so protestovala proti uradni letni listi izbranih porotnikov. Leto za letom isti boj, dokler se niso oblastva naveličala in so sklenila za poskušnjo: ugoditi nam Slovencem. Poskušnje so se prav dobro sponesle. Sodni dvor in porotniki so sprevideli, kako lepo, gladko in hitro se vrši vse brez tolmachenja, s katerim se je zgubljalo silno veliko časa in se so dobivali sodniki iz ljudstva le blede slike tega, kar se je res godilo. — Tolmači so izginili, ker obveljalo je načelo: Slovenca naj sodijo slovenski, Laha pa laški porotniki; v istem jeziku bodi tudi cela obravnava. — Ni bilo treba spreminjati zakona, ne izdajati kake ministerske naredbe: le dobre volje je bilo treba — in slo je. Z lehkoto se spravi skupaj slovenska ali laska porotna klop, javni tožnik in zagovornik govorita po potrebi v enem drugem jeziku: to pereče vprašanje je rešeno!

Želimo le, da ostane vedno takó, oziroma da se nekatere malenkosti se dopolnijo. Tudi vsi trije sedanjí voditelji razprav dosti dobro govoré slovenski; ni kaj reči! Ali vendar bo treba tudi na to mesto rojenega Slovenca, ki pozna naše ljudstvo, njega navade in razne razlike v domači govorici. To zahteva vzvišenost justice same!

Poštna zveza po Soški dolini. — Kakor znano, gre sedaj pošta dvakrat iz Gorice po Soski dolini in obratno. Ker se je pa pomnožil promet znatno, nameravajo napraviti še tretjo pošno zvezo iz Gorice s Sosko dolino, in sicer bi odhajala pošta iz Gorice v jutro ob 8. uri. V to svrhu se je napolnil v četrtek v Tolmin T. Sweceny, poslan od poštnega ravnateljstva v Trstu.

Križev pot dveh Dornberžanov, našim čitateljem predobro v spominu ohranjenih Mozetiča in Peliconi radi „izgredov“ proti Muličevim lahončkom v Batujah, je dobil včeraj novo lice. Ze dvakrat sta bila obsojena na 6 in 4 mesece. Prvič je bila razsodba razveljavljena in določena nova obravnava pred isto okrožno sodnijo v Gorici. Zopet sta bila obsojena! Včeraj je bila o pritožbi razprava pred najvišjo sodnijo na Dunaju. Obsojena je zagovarjal dr. Stančič, ki je šel nalašč na Dunaj. In dosegel je, da je bila razsodba razveljavljena v celém obsegu in določena nova obravnava pred — deželno sodnijo v Trstu. Zanimivo! Pomembno! Koliko se treba boriti!

Dornberžanov moramo le častitati, da so pokazali toliko energije in častiljubja ter niso pustili, da bi obsojenca odsedela prisojeno kazen, dokler niso poskusili vseh pripomočkov, da bi dosegli zaželjeno zmago. Tako se utegne morda vendarle posrečiti, da bosta konečno oproščena. — Dvakratno razveljavljenje razsodbe na najvišji sodnji tudi nekaj pové.

„Gorici“ v odgovor. — Na zadnjo izjavo g. Gab. odgovarja „Gorica“, naj dá 50 gld. obrtnemu muzeju, potem povedó, kdo ni volil na obč. zboru posojilnice od tistih 275 glasov. — Na to odgovarjamo, da gospodje pri „Gorici“ se hočejo prav po ceni izvleči iz blamate, ker so ponovno bombastično trdili, da jih je volilo le — 48, dočim jih je g. Gab. naštel 275. — Ako kateri res ni glasoval, bi bila prav čudna kombinacija, ko se je nalašč vpisal za to, da pojde volit. Zakaj bi se odtegoval tej nameri?! Ako hoče g. Gab. danes vedeti, kdo je ta, izvé lahko v posojilnici, kateri je sodnija že vrnila vsa pooblastila in druge spise občnega zbora, ni torej tako radoveden, da bi plačeval 50 gld., da kaj takega izvé. Ostane pa pri svoji izjavi! Gospodje pri „Gorici“ naj plačajo po 1 gld. za vsak delež, ki je glasoval, nasprotno plača on za tiste, ki niso glasovali, in mirna Bosna! Čemu toliko papirja in črnila!

Veleposelnik Fr. Pignatari v Črničah z ogorčenjem protestuje proti trditvi Janeza Lebanova v „Gorici“ ter izjavlja, da je poslal dr. Tumi 28. aprila svojerodno izpolnjeni in pravilno podpisani pooblastili za se in svojo soprogo (vкупно 20 glasov), ker ni bil gotov, ali sta prvič podpisani

pooblastili pristi v roke pristajem narodno-napredne stranke. Ker je hotel na vsak način biti gotov in se osebno ni mogel udeležiti, je poslal pooblastiti dr. Tumi. — Kar kvasi Rojčeva trombeta, je le bedasto izmišljena laž, ki ima namen, zbuditi nečastne dvome o dr. Tumi v obeh takih ljudih, ki ne citajo „Soče“ ali „Primorca“. Tak zloben namen je prozoren posebno od strani uredništva „Gorice“, ki ima na svoji strani pač dovolj javni priti — dr. Kosa in dr. Pavlice. Ali ne! Tudi ta sicer prebada laž je dobro došla klerikalnim pošteni. — Dr. Tuma bi se preveč ponižal, ako bi hotel tako norostno hudobijo ovaditi kazenski sodnji.

Dosla nam je tudi daljša izjava od dr. Tume. Toda — prosimo ujudno — čemu toliko prostora za take podobne neumnosti. Bodi dovolj s temi vsticami. Citatelji imajo pač že do grla dovolj.

Semenišče — ognjišče hudičevih naklepov. — „Prim. List“ se je zopet izkazal v svojem elementu. Odgovorimo mu po zasluženju prihodnjic. Povemo pa že danes, da bo naš odgovor tak, kakoršen mora biti na — izbruhe peklenske kovacije v semenišču. Hočejo imeti razpor na vsej črti: ga bodo torej imeli. Bomo videli, koga bo bolj glava bolela in čigavi žepi bodo bolj trpeli, pri nas „liberalnih“ ali po farovžih.

O „čudovitem“ dogodku v Pierisu. — Vse preiskave so ustavljene. Ker tudi orožniki, ki so preiskavali te dni vse mogoče, niso našli ničesar, in ker so oblasti prišle na drug sled, po katerem bo najbrže resnica to, da Pontoni ni bil napaden, se ni ponesrečil, marveč pobrisal jo je lepo v Italijo. V nedeljo dopoldne je videl neki finančni stražnik pri Palmi mladeniča v kolesarski obleki, po kateri bi se dalo presoditi, da bi bil Pontoni. Prišel je skoro do meje, potem pa krenil na pot proti Viškemu. To je moralo biti okoli 7. ure zjutraj. Okoli 8. so ga videli blizu Viskega, odkoder je krenil po stranskem pespetu neopažen čez mejo, ter jo je ubral hitro, kar so ga nesle noge, čez polje. Tako je pripovedoval neki kravji pastir, ki ga je videl. To bo torej najbolj verjetno, da jo je popihal Pontoni čez mejo. Zakaj, o tem molčé Lahi previdno, ali že pride na dan. Morda ima mož kaj hudega na vesti, da je izginil na tak način ter je hotel preslepiti svet, da je mrtev, — česar človek vendar ne stori tako za šalo!

Da se je pripetilo kaj takega kod med Slovenci, to bi bili kričali italijanski listi ter sumničeli in podtikali na vse strani!

Pontonija, katerega so zaman iskali po Soči in sumah pri Pierisu, so našli srečno včeraj laski karabinjeri, ki so ga aretovali v Palmi. Udali se je brezpogojno.

Županov v Gorici je bil izvoljen v četrtke zopet dr. Venuti, in sicer soglasno od vseh navzočih občinskih svetnikov, katerih je bilo 19. Dr. Venutija poznamo kot zastopnika radikalne laske struje v Gorici, drugače pa sam na sebi ni kdo vé kako usposobljen za župana. Na izvolitvi se je zahvalil ginjen, v govoru seveda ni smela izostati zatrditev, da stoji v njegovem programu tudi točka: „difesa della nostra nazionalità“. To se pravi po slovensko: municij pod vodstvom dr. Venutija bo še dalje šikaniral Slovence v mestu, kakor jih je doslej pod njegovim slavnim županovanjem!

Zgubljen sin. — Peter Lutman, 15-letni sin kretnarja Ivana Lutmana v Dolgi ulici pod Turnom, se je bil zgubil in o dne 15. t. m. niso vedeli več zanj. Mati ga je nekaj okregala ter ga podila, naj si gre iskat dela. In res je odšel, stariši so bili v skrbeh, ker ga niso mogli dobiti kljub iskanju, brzojavili so v Trst na redarstvo, ali le ni bilo ne duha ne sluha o sinu. V četrtke pa se je vrnil v tolažbo starišev, ter je povedal, da na materine besede je odšel proti Trstu peš, prišel je do Trsta, odkoder se je vrnil tudi peš. Saboj ni imel nikakega krajarja, zato je prošil po poti jedi in prenočišča.

Da je izginil, smo bili povedali v zadnji številki.

Dva osla sta mu ušla. — Fr. Torošu v Moši sta ušla iz hleva dva osla v četrtke po noči ter jo udarila čez polje po svetu. Ubogi Toroš se je prestrašil, ko ni več dobil oslov v hlevu, zato se je napotil v Gorico, poprašat, če so kodi videli ali celo ujeli njegovi dve živalici. V zalost mu je povedala neka zenska, da je videla dva osla, kako sta tekla po Solkanski cesti, kam, kdo ve.

Idrijski Sokol priredi jutri v nedeljo 20. t. m. svoj majnikov izlet v Cerkno na Primorskem s sledečim vspehom: Odhod ob pol 10. uri dopold., prihod v Cerkno okoli 12. ure opoldan, potem skupni obed v gostilni g. P. Jurmana. Ob 3. uri popoldan javna telovadba na prostem; po telovadbi prosta zabava. Odhod ob 8. uri zvečer. Pri obedu, telovadbi in prosti zabavi svira oddelek c. kr. rudniške godbe. Pri neugodnem vremenu se bo vršil izlet dne 27. t. m. Iz Idrije, kakor tudi iz okolice se obeta veliko udeležencev.

Listanca. — Izpustiti smo morali radi preoblegga gradiva več poročil in dopisov. Pride prihodnjic.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Vlada je predložila 6 mesečni budgetni provizorij z motivacijo, da brzkone do konca leta ne bo mogoče resiti finančnega zakona, v jeseni bodo pa zbo-

rovali deželni zbori, da resijo proračune in se sporči njim po vladi predlagana akcija glede zboljšanja deželnih financ. Po načrtu je pooblaščen finančni minister, porabi 68 milijonov kron za nujne investicije: šolske zgradbe, vodne, železnice, itd.

Med drugim je bila stavljena po Strohabu in tovariši interpelacija glede na nemire na dunajskem vseučilišču. Čehi so predložili nebroj peticij. Vprašali so predsednika Fuchsa, če je pri volji posnemati 2. podpreds. Zácska, ki je zadnje zaključil sejo, ker ni bilo zadostnega števila poslancev. Fuchs je odgovoril da ne, marveč da v takem slučaju treba le prekiniti sejo za nekaj časa. Ko so se izvršila razna glasovanja po imenih, so Čehi odšli iz dvorane, nakar je predsednik prekinil sejo proti dosedanjim običajem, potem se je nadaljevala seja, ker je bila levica dobro zasedena, prišli so nazaj tudi Čehi, ki so prijemali trdo Fuchsa, ki je končno zaključil sejo. V včerajšnji seji je odgovoril naučni minister na interpelacijo o izgredih na dunajskem vseučilišču z zatrdilom, da se posreči ustvariti zopet redne odnose. Citali so predloge in interpelacije toliko časa, da niti do dnevnega reda niso prišli.

Dopolnilne volitve v ljubljanski občinski svet so končale včeraj. V vseh 3 razredih so bili izvoljeni možje kranjske narodno-napredne stranke, klerikalci in Nemci niso postavili kandidatov.

Zakonski načrt za delo v premogokopih. — Vlada je predložila zakonski načrt, s katerim se določa 9-urno delo v premogokopih, ustevisi vhod in izhod iz premogokopov. Izjeme so dovoljene v izrednih slučajih. Zakon stopi v veljavo čez leto dni.

Iz železniškega odseka. — Seja železniškega odseka včeraj, katere se je udeležil tudi železniški minister pl. Wittek, je bila brezvspešna, in sicer vsled obstrukcije Mladočehov, ki so zahtevali doslovno čitanje in glasovanje po imenih glede vseh peticij, postavljeneh na dnevni red. Na opazko poslanca Knolla, koliko časa bo še pač trajala ta šala, je odgovoril posl. Mastalku: „Jokler češki narod ne dobi zadoščenja za razžalitev z dne 17. oktobra 1899. O prepiranju, ki je nastalo vsled tega, je vladal velik nemir, vsled česar je načelnik Kaftan zaključil sejo.“

Proti češki obstrukciji. — Da se prepreči nadaljevanje češke obstrukcije, je predlagal posl. Kathrein koalicijo desničarskih in levčarskih strank, ki bi šla proti Čehom. Nemci seveda so s tem zadovoljni, ker tako bi videli na svoji strani Slovence, Poljake in nemške klerikalce v boju zoper Čeha, ob enem pa za vzdržek levčarske vlade. Najprvo, ker treba postaviti proti češki obstrukciji, naj bodo izredno dolge seje. „Slov. Nar.“ od četrtke se bavi s češko obstrukcijo v uvodnem članku ter pravi glede na slovenske poslance.

„Ne more se od njih zahtevati, da bi se pridružili Čehom in tudi sami začeli obstrukcijo, nasproti pa se sme in mora od njih zahtevati, da ne pridejo nikdar in za nobeno ceno v navskrižje s Čehi, nego da vse storé, da se prepreči nameravano izoliranje Čehov.“

Javno mnenje na Slovenskem pričakuje, da se slovenski poslanci ne bodo nikdar več tako daleč spozabili, kakor so se za časa koalicije spozabili klerikalni poslanci, ki so tedaj pod Klunovim in Hohenwartovim vodstvom delali tlako nemškim strankam in kakor nekaki lancknehti pl. Plenerja stali nam na sramoto mej najhujšimi nasprotniki češkega naroda.

Po naši sodbi je dolžnost slovenskih poslancev, da v teh težavnih časih obstrukcije podpirajo češke zastopnike moralno in materialno vsaj toliko, kakor češki veleposestniki in brez ozira, če vsled tega tudi desnica razpade, saj ta desnica itak ni storila niti najmanjšega koraka, da bi svojemu programu pomagala od veljave, in je tako Čeha kakor Jugoslovane samo zadrževala, kadarkoli so hoteli storiti kak korak za pridobitev v desničarskem programu na odlično mesto postavljene narodne ravnopravnosti. Ako bi se slovenski poslanci dali od vlade in od desničarskih elementov zapeljati v to, da bi kakorkoli metali Čehom polena pod noge, morajo biti pripravljene, da se jim politično misleči slovenski svet postavi po robu.

Slovenci ne smemo nikdar pozabiti, da zamoremo v dunajskem parlamentu resničnih in trajnih vspehov doseči samo, če homo tesno združeni z zastopniki češkega naroda, in da bi sami kopali grob narodni ravnopravnosti, ako bi se dali od Čehov ločiti ter izkoristiti proti njim, ki so dejansko jedini naravni in odkriti naši zavezniki.“

Dr. Herold o obstrukciji. — V mladočeskem klubu v Libnu je govoril v torek poslanec dr. Herold. Najprej je priznaval, da so se tehni glasovi v klubu oglašili proti obstrukciji; potem pa je naglašal, da se je večina vendar odločila za obstrukcijo, ker je prepričana, da je to taktično postopanje jedino možno. Na vtilkih pa je, da najzdatneje podpirajo svoje poslance v njih resnem položaju. In da bo temu tako, je dokazal ravnokar shod obrtnikov v Pragi, ki so odločili, da svoje posebne interese zapostavijo narodnim interesom češkega naroda.

Čehi bodo obstruirali, ker vidijo v tem sredstvo v dosego zadoščenja za krivico, storjeno jim po odpravi jezikovnih naredb. „Mi hočemo dokazati — je vskliknil govornik — da se češkega naroda ne more žaliti nekažnjeno. Nemci so z obstrukcijo dosegli svoj

cilj, da-si so bili v manjšini. Zato se zatečemo tudi mi k obstrukciji, da z nje pomočjo dosežemo ravnopravnost. Obstrukcija ni nikak privilegij Nemcev, ista je sedaj takorekoč skupna last vseh avstrijskih narodov. Jezikovni načrt Körberjev ostane pač le kosček papirja. Lahko je govoriti, naj Čehi s pomočjo svojih zaveznikov spremene jezikovne načrte, kakor se jim zdi. Čehi pa vedo dobro, da bi Nemci takoj nastopili proti takemu zakonu in zopet začeli z obstrukcijo.“ Zbor je vsprejel resolucijo, s katero odobrava postopanje čeških poslancev.

Druga železniška zveza s Trstom in češka obstrukcija. — Laski klub se je obrnil do Mladočehov s prošnjo, naj z obstrukcijo ne preprečijo imenovanja poročevalcev o predlogah za novo železniško zvezo in za dela v tržaškem pristanišču.

Poslanec R o b i č je bil zasel v živahen razgovor s Čehi glede na drugo železn. zvezo s Trstom, češ, da vsaj to naj puste Jugoslovonom.

Vojna v južni Afriki. — „Reuter“ javlja iz Pretorije dne 15. t. m.: Uradno poročilo z bojišča poroča: Zavezne čete so v soboto jutro vzele v naskoku trdnjavo okrog Mafekinga, a po noči od sobote na nedeljo so jih Angleži obkolili ter so Buri izgubili, kolikor je dosedaj znano, 7 mrtvih, 17 ranjenih in nekaj ujetih. Kakor je slišati, so Buri včeraj odbili prednjo stražo južne pomožne kolone.

Župan v Newjorku je sprejel v mestnem domu o navzočnosti mnogih dostojanstvenikov odposlanca burških držav ter jih je zagotavljal, da jih svobodoljubni narod pristrano sprejme. Potem so govorili odposlanci ter apelirali na sočutje Amerikancev. Wessela je dejal: Ne prosimo vas, da pojedete za nas v boj; prosimo vas le, recite Angležem, da prenehajo in pomislijo, kaj delajo.

Ni dvoma, da hoče Krüger, kakor govorijo v Pretoriji, zapustiti prestolnico. Vlado transvaalsko mislijo prestaviti v Lydenburg ter poskusiti potem zadnji odpor. Državni zbor (volksraad) da je odobril ta predlog. Vlada ni izpolnila svoje obljube, da bi bančnim zavodom za pol milijona kovanega denarja, katerega je zahtevala in dobila pred dvema mesecema, vrnila zlato v šibicah.

Raznotero. — V Ljubljani ustanove slovensko banko po vzorcu znane „Živnostenske banke“ v Pragi. — V Ljubljani je obsodila sodnja dva bogoskrunca, ki sta poskodovala več znamenj ter razbila božje podobe, na 18. ozir. 13 mesecev težke ječe. — Bivši srbski minister Tausanovic, z nova obsojen na 11 let ječe, je obolel tako, da so ga morali prenesti iz ječe v bolnišnico. — Češki dež. maršal knez Lobkovic je bil poklican na Dunaj, zakaj da ni ustavil govorov dr. Baxe in Praška (katera smo prvoobčeli tudi v „Soči“). Knez je bil pripravljen takoj odstopiti, ako bi ga vlada prijemala radi tega. — V Pragi so bile povodom praznika sv. Jana Nepomucena velike narodne manifestacije. — V nemškem državnem zboru nadaljujejo razprave o „lex Heinze“. Klerikalni življi se trudijo na vse načine, da jo uveljavijo. — Poročajo z nova, da ruski car poseti razslavo v Parizu. — V Pragi so aretovali delavca Jelineka, ker je ustrelil v gozdu na svoje 4 otroke in 3 smrtno ranil. Pravi, da jih je hotel obvarovati bede. — V papirnici Leykam pri Ljubljani stavkuje 700 delavcev od četrtka. — Italijanska državna zbornica je razpuščena. Nove volitve bodo 3. jun., dopolnilne 10. Državni zbor se snide 16. jun.

Kanal med Dunavom in Adrijo. — Poroča se, da je inženjer C. Wagenführer na Dunaju, kateremu je bila podeljena koncesija za pripravljajna dela za gradnjo kanala med Dunavom in jadranskim morjem, že odredil, da v njegovi službi stoji čeh inženjer Maks Huber in Albert Wesselski skoro pričetna s pripravljalnimi deli in načrti za označeni kanal. Na Kranjskem se bodo ta dela razširjala v smeri: Vrhnika, Logatec, Spodnja in zgornja Planina, Surmec in Razdrto.

Narodno gospodarstvo.

Sadni trg. — Včeraj je došlo okoli 20 q češenj na trg. Sle so po 32 do 36 kr. kilo, a so se prav slabe. — Domači grah je tudi se redek. Cena do 26 kr. kilo. — Šparglji so v deževnem času zopet poskočili

Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko v minoletem polletju. — Nočemo morebiti pisati hvalospevov na to naše dično društvo, ali dolžnost naša je, da pogledamo na delovanje društveno v prvih šestih mesecih njegovega obstoja. Bodemo kratki, omejiti se hočemo samo na uradne podatke. Govorilo se je in pisalo, da je najvažnejše pri „Trgovskem in obrtnem društvu“ pisarna. Kaj je delala ta? Iz dnevnika A. razvidimo, da je odposlala v 6 mesecih vlog, pisem in dopisnic 1578, seveda ni tu vstelihih onih informacijske pisarne. In sicer v mesecih od 15. nov. l. 1899. do 1. dec. vlog, dopisnic in pisem 196, od 1. dec. do 1. jan. 1900. — 313, od 1. jan. do 1. febr. 98, od 1. febr. do 1. marca 33, (tačas je bil društvo uradnik na potovanju), od 1. marca do 1. aprila 835, od 1. aprila do 1. maja 75, od 1. maja do 15. maja 28. Opravilnik pa nam kaže za prvih šest mesecev sledeče: Vlog, pisem in dopisnic je pisarna vsprejela 128; seveda zopet tu ni všteto delovanje infor-

macijske pisarne. Kaj pa stranke? V začetku je vedno težko, ljudje se ne privadijo na pisarno tako lahko, ali sorazmerno, kakor je videti iz dnevnika B., je bilo vsak mesec od pisarne v najrazličnejših stvarih postreženo 15 oseb. V pisarni so se opravljali tudi vsi drugi posli, katerih za sedaj še ne navajamo.

In sedaj društvo kot celek, odbor društva, kako je to vršilo svoje dolžnosti? Privedilo se je 11 prav lepo vspelih shodov, pet predavanj, eno anketo. Ustanovila se je društvena informacijska pisarna, ustanovil se je po §. 2. dr. pr. zaklad za podpiranje udov in sirot onih obrtnikov in trgovcev, ki so bili člani društva, in misli se ustanoviti obrtni muzej... Odbor sam je pa imel v minoletem polletju 19 sej, kar je razvidno iz zapisnika.

V par dneh pa izide knjižica „Trgovskega in obrtnega društva za Gorisko“, ki bo brez dvombe velikanskega pomena za razvoj trgovine in obrti na Goriskem. Društvo je v zvezi znamenitimi trgovskimi in obrtnimi zastopi, kakor: s trgovskimi in obrtnimi zbornicami v Ljubljani in Plzinu na Češkem, s trgovskimi društvi „Mercur“ v Pragi, „Mercur“ v Zagrebu, s trgovskim in obrtnim društvom za Kranjsko v Ljubljani, z deželno jednoto obrtnih zadrug v Brnu itd.

To je stvarna bilanca našega društva v minoletem polletju. Kakšna bo v bodoče, ne vemo, ali upamo, poznavajoč dobro voljo društvenega vodstva, da bo brez dvombe še lepša. Sedaj je bil se le začetek, sedaj se je delalo najtežje delo, zato ga je tudi še malo videti.

Zeleti bi le bilo, da se sedaj društvu pridruži kar največ trgovcev in obrtnikov v naši deželi ter da se tako tvori mogočna stanovska organizacija, s katero bo treba vsakomu računati.

Trgovina s hmelom je v poslednjih dneh zopet ozivila. Posebno gibanje je bilo videti v Zateu.

Družbo z omejenim jamstvom. — Na skupščini kluba industrijalcev na Dunaju se je izrazil minister trgovine Call, da vlada v kratkem predloži javnosti načrt zakona o družbah z omeji. jamst. ki se je v Nemčiji kot prav izboren izkazal in se zelo razširil. In to pri tako naprednem akcijskem zakonodavstvu! Zavedba teh družb bi bila pri nas prav zaslužno delo, posebno še, dokler ne zreformirajo sistematično akcijskega zakonodavstva. „Cas“ pravi, da bi brez dvombe tudi po reformi značno prispel ta novi zakon k pravi podjetnosti.

Svilene bluze gld. 2.40

in višje! — 4 metre! — pošiljno in carine prosto. Vzorci obratno; ravno tako črna, bele in barvane „Hennebergove svile“ od 45 kr. do gld. 14.05 meter.

G. Henneberg, tovarnar svile
(G) (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Gurihu.

Štv. 293.

Razglas.

Dne 7. junija t. l. od 10—12 ure dopoldne se bode vršila javna dražba občinske hiše (stara šola), ležeče na glavnem trgu v Nabrežini.

Klicna cena 7000 kron.

Ponudniki vložijo 10% varščino.

Kdor želi kupiti hišo, si jo lahko ogleda vsaki dan do dražbe in med dražbo.

Županstvo v Nabrežini

dne 16. maja 1900.

Župan:

Caharija.

Stroj žveplanja za prihodnost

„Viticola“,

odlikovan na kr. zavodu umetnosti v Benetkah.

Puha žveplo venomer ter tvori pravi oblak.

Deluje vspešneje nego osem navadnih mehov za žveplanje!

Zastopnik in zaloga:

Rajmund Kren v Gorici.

Z dežele na deželo

se išče s 1. julijem

trgovskega pomočnika

z dobrimi spričevali za manufakturno, specerijsko in jedilno trgovino. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravništvo.

Slavnoznan

Švarova gostilna v Komnu
se oddá

takoj v najem

z vsemi potrebnimi prostofi, Pogodba po dogovoru, bodisi od litra ali pa proti letni najemščini.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
 (nasproti nunski cerkvi)
 priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu
 svojo lasno izdelovalnico umetnih svetil za vsako-
 vrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-
 nih vencev, za mitvaške potrebe, voščeno sveče itd.
 vse po zmerni ceni. — Naročila za delo izvršuje
 točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo
 S. št. 1) tiskarno trk na perilo. (P. cl.)

**Najboljše berilo in darilo je
 vsestransko jako pohvaljena**

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“
 (neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, ka-
 teri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega po-
 trebnega da more sebe in druge blažiti in prav oli-
 kati), ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po
 pošti 10 kr. več, s čim proti poštnemu povzetju pri Je-
 žefa Valenciču na Dunaju, III. Bez., Hauptstrasse
 N. o. 84. 3. Stge. II. Stk., Th. 38.
 Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar
 ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in
 čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana;
 knjig je malo več.

KAVA
DRUŽBE
SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI.
 Ivarina je najboljša cikorija.

ZALOGA
 PRI
IV. JEBAČINU
 V LJUBLJANI.

Conjena gospodinja!

Ne dajte si uveljaviti drugih izdelkov cikorij, ampak
 zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravi boho-
 vi kavi, to je cikorija ali: „Kava družbe sv.
 Cirila in Metoda v Ljubljani!“

Dobiva se povsod!
 Glavna zaloga pri: **IVANU JEBAČINU** v Ljubljani.

Karol Draščik,
 pekovski mojster in sladničar
 v Gorici na Kornu št. 8.
 Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
 birmance, torte i. t. d.
 Priporoča se slavnemu občinstvu za
 mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
 postrežbo po jako zmernih cenah.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo
 Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav
JOS. VINDYŠ - A,
 v Pragi na Smihovu
 (Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.
 se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju
 sokolskih in šolskih telovadnic
 po najnovejših pripoznanih in praktičnih sestavih.
 V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoču-
 očitih sprical domačih in inozemskih.
 Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje
 se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.
 Navadne priprave so vedno v zalogi.
 Ceniki, proračuni in načrti za popolne telo-
 vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne
 prosto. — 3
 Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

VELIKA ZALOGA
ŠIVALNIH STROJEV IN DVOKOLES
SAUNIG & DEKLEVA V GORICI
 ulica Municipio št. 1
 mehanična delavnica v Nunski ulici št. 16.

V zalogi imamo nad
 100 šivalnih strojev vsa-
 ke vrste na razpolago,
 kakor za šivilje, krojače,
 čevljarje in sedlarje, tudi
 za umetno vezenje (Sil-
 ckerei). Nahajajo se tudi
 v zalogi dvokolesa prvih
 tovarn kot avstrijskih in
 inozemskih.
 (Brez konkurence!)
 Cene so od gld. 90 naprej.
 Z nami je vsaka konkurenca nemogoča!
 Se toplotno priporočamo z odličnim spoštovanjem udani
SAUNIG & DEKLEVA.

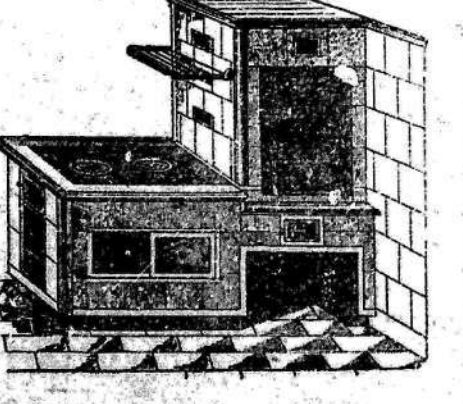
Mirodilnica (drogerija)
B. Poniž v Gorici,
 Tržna ulica, pri sadnem trgu.
 V zalogi se vdobiva po skromnih cenah:
Barve suhe in oljate (proste in
 v škatlah), pokosti (lake), zamazka
 (kit), klej (lim), **karbolinej**, tinta;
cement; čopiči, ščeti, šablone; **za-
 maški**, gobe, milo; bencina, sveče,
 užigalice, **petrolej**; **špirit**, gelatina,
 vinska kislina; **žveplo**, **vitrijol**; cevi
 iz kavčuka, galoše; razne soli, olja
 in esence, kitoya mast, (**štokljižovo
 olje**), zdravilna zelišča; čaj, med,
minerale vode; cedike (gome),
 cerkveno kadilo in kot primesa di-
 šeči storaks; razna čistila, gladila
 in mazila (kot smirek, steklen papir,
 votlič, **kolamaz** itd.); prepase za
 kilo, obveze in druge **kirurģične
 oprave**; pogača za pse, fosforno-
 kislno apno (Futterkalk); lepodišeče
 blago (parfumerije); **potrebščine**
 za fotografijo itd.

— **Mihael Potočnik — Gorica —**
 Židovska ulica 3 (via Ascoli 3.)
VELIKA ZALOGA PEČIJ, VSAKE VRSTE,
 iz majolike in porcelana.

V zalogi so vedno tudi
 ognjišča vsake vrste,
 stavbeni dimniki,
 ilovnate cevij i. t. d.
 vse po najnižjih cenah.

Postavljam ognjišča,
 pečij in izoršujem vsa
 v to obrt spadajoča dela
 solidno in po zmernih
 cenah.

Ustanovljena tvrdka leta 1886.
Ivan Drufovka v Gorici
 na Travniku šte. 5.
 Tovarna nadplav Ozka ulica št. 8. — Filijalki v Komnu in Sežani.
Tovarniška zaloga usnja in podplavov
 ter vseh potrebščin za čevljarje, različnega usnja za sedlarje,
 knjigoveze, tapetarje itd.
Basina tovarna nadplavov (Schuhoberteile),
 jermenov in oprav za vole.
 Glavni zalagatelj
voščila družbe sv. Cirila
 in **Metoda v Ljubljani.**
 Kupuje surove kože in loj po najvišjih dnevnih cenah.
 Ceniki na zahtevo zastonj in franko.

Svetilke iz papirja
 (Lampioni)
 se rabijo vsigdar in povsod
 pri veselica na prostem.

Dobivajo se po tovarniško tekmovalni
 ceni, v velikej izberi **narodnih** in drugih
 barvah, v tovarniški zalogi papirja in lastni tovarni
 papirnatih izdelkov

Ant. Jeretič v Gorici
 Semenška ulica 3. — Za veliko vojašnico 15.

Ravno tam se nahaja bogata zaloga molitvenih
 knjig v slovenskem, nemškem in ita-
 ljanskem jeziku, v najcenejih kakor tudi naj-
 finejih in najelegantnejih slonokostenih
 vezilih, primernih za prvo sv. obhajilo in
 sv. birmo.

Samo 1 krono za 3 žrebanja. Žreb. danes ob 8. uri zveč!

Glavni dobitki **60.000** kron, **15.000** kron in **12.000** kron
 v gotovini z 20% odbitkom.

Srečke banke za invalidne
 po 1 krono

I. žrebanje: 19. maja 1900.
 II. žrebanje: 7. julija 1900.
 III. žrebanje: 10. novembra 1900.

priporočajo: **G. Gentili, A. V. Jona, Michelstädter & Comp., A. Pincherle.**

„Krojaška zadruga“
 vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.
 Gosposka ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izberi dospelo novo sveže blagó
 za spomlad in poletni čas, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: **Loden,**
Kamgarn, Cheviot i. dr.
 Krasna izbira volnenin, perkal, Battist, satin, Voile de Laine, Zephir i. dr.
 za ženske obleke.
 Priporoča izborna perilo, bombažasto in cvirnasto, katero prejema iz prvih
 sležkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute,
 bombažaste in cvirnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh
 barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike,
 zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.
 Na željo se pošlje tudi uzorce, poštne proste.